

Jukka Gustafsson
Vappupuhe 2014

Arvoisat Vapun juhlijat, hyvät työväen juhlapäivän kansalaiset

Pitkä perinne kevään aloittavasta juhlasta on arvokas.

Se on niin merkittävä ja kiinnostava, että jo vuosia porvaripuolueetkin ovat jo järjestäneet omia "vappujuhliaan". Pääsyynä on ehkä kuitenkin se, että meille ei anneta edes yhtä päivää vuodessa, jossa vasemmisto ja työväenhenkinen ay-liike saisi yksin paistatella mediajulkisuudessa.

Mikään ulkopuolinen voima ei himmennä Vapun voimaa ja sen sanomaa.

Tänäkin Vappuna ympäri maailmaa miljoonat ihmiset kokoontuvat punaisten lippujen ääreen. Tuhannet ihmiset haluavat marssia ja kokoontua yhteen osoittamaan yhteisiä arvojaan ja uusia tavoitteitaan.

Vapun suosio näkyy turuilla ja toreilla, työväenperinnekin muuttaa muotoaan.

Vapusta on tullut - hyvä niin - koko kansan juhlapäivä, mutta päivän pääväri on edelleen punainen. Vapauden, veljeyden ja tasa-arvon väri.

Monet historian tutkijat ovat luonnehtineet taakse jäänyttä 1900-lukua myös sosialidemokratian vuosisadaksi. Rinnan teollistumisen ja kaupungistumisen, rinnan työväentalojen rakentamisen ja koulutuksen kasvun nousi työväestön itsetunto.

Työväestön rivistä nousi - niin oppineita kuin tavallisia työläisiäkin - jotka näkivät ihmisen arvon muunakin kuin alistettuna työntekijänä ja torpparina.

Syntyi aate, ideologia, puolue ja joukkoliike, jonka jäljet ovat kunnioitusta herättävät.

Siksi vappua kannattaa ja pitää juhlia. Samalla me teemme kunnianosoitusta niille menneille sukupolville, jotka meitä paljon, paljon vaikeimmissa asemissa rakensivat perustan ja kivijalan kansanvaltaiselle työväenliikkeelle.

Meitä suomalaisia sosialidemokraatteja ovat ruotsalaiset toverimme olleet askeleen edellä. Minua on aina innostanut ja voimaannuttanut ruotsalaisen sosialidemokratian korostama kansankoti-idea, itse asiassa ideologia, poliittinen päämäärä.

Kansankoti muotoutui poliittisten saavutusten kautta pohjoismaiseksi hyvinvointiyhteiskunnaksi, josta voimme olla ylpeitä. Kelpaa olla vaikka rinta rottingilla. Voimme katsoa ketä tahansa silmiin ja sanoa, me olemme tämän suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan arkkitehtejä!

Viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana yhteiskunnallisen taistelun ja kamppailun luonne on muuttunut. Globalisaatio, maailmankaupan vapautuminen ja sen tuoma kvartaalikapitalismi ja kansallisvaltioiden aseman heikkeneminen on kiistatta heikentänyt vasemmistopuolueiden voimaa. Olemme menettäneet otetta maailmanlaajuiselle kapitalismille, joka uusliberalismin kaavun alla toimii kaikkialla.

Elämme tuloerojen kasvun ja eriarvoistumisen aikaa. Tutkijat puhuvat, että olemme jo Suomessakin palaamassa luokkayhteiskuntaan. Seppo Ylinen kirjoitti Demokraatti lehdessä käynnissä olevassa aatekeskustelussa kuinka "ollaan palaamassa perijöiden ja koroilla eläjien yhteiskuntaan, jossa varallisuus keskittyy entisestään".

Pääoman tuotto ylittää kansantuotteen kasvun. Se luo taloutta ja yhteiskuntaa epävakauttavan kierteen. Vaurastumisen ydin ei olekaan enää työnteko, vaan pääomien omistaminen.

Mielestäni meidän tulee voida kysyä seuraavaa: Onko vasemmisto ja sosialidemokratia erityisesti edustanut liikkeellemme historiallisesti ja etenkin tämän päivän näkökulmasta liian löysästi vastavoimaa uusliberalismille, ahneudelle ja itsekkyydelle.

On pakko vastata rehellisesti, että olemme. Tämä on näkynyt erityisesti eurooppalaisen vasemmiston heikkoutena ja kyvyttömyydestä haastaa selkeällä vaihtoehdolla porvaristo.

Onneksi aivan parin viime vuoden aikana on nostanut päätään aktiivinen toiminta veroparatiisien sulkemiseksi ja lopulta tuhoamiseksi. Myös suomalaiset sosialidemokraatit ovat olleet tässä voimalla liikkeellä. Veropakolaisille tarvitaan eurooppalaisia säädöksiä. Tämänkin takia EU vaalit ovat tärkeitä. Viisitoista vuotta oikeisto on pitänyt valtaa Euroopan parlamentissa ja suosinut markkinavoimien ja pankkiirien valtaa. Tästä johtuen SDP on vaaleissa liikkeellä neljällä keskeisellä teemalla - rauhan, palkansaajien oikeuksien, veroparatiisien estämisen, sekä nuorten asialla.

Harmaa taloutta torjutaan myös kotimaassa. Tämän hallituskauden aikana veronumero on tullut pakolliseksi kaikilla rakennustyömailla työskentelevillä henkilöillä. Kuitti on tarjottava käteiskaupassa aina vuoden alusta lähtien.

Hyvät toverit!

Olemme olleet kantamassa hallitusvastuuta poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa.

Talouden rattaissa on ollut muutakin kuin hiekkaa. Hallitus on joutunut tekemään isoja säästöjä. Kaikista tietenkään ei ole kiitosta herunut.

Monet sosialidemokraattien ansiosta tehdyt maalit on nopeasti unohdettu ja niistä ei ole osattu riittävän hyvin myöskään kertoa. Vanhustenpalvelulaki, yli 100 euron korotus perusturvaan, nuorisotakuu, torjuntavoitto eläkeiän nostoasiassa, työttömyysturvan puolisoiden tuloharkinnasta loppuminen, pääomaverotuksen selvä kiristäminen ja monet muut. Kolmen vuoden työ näyttäisi tuottavan tulosta myös niin, että työttömyyden arvioidaan hieman laskevan ensi vuonna.

Galluppien mukaiseen, SDP:n kannatuksen alhaisuuteen on ilmeisesti enemmän ollut kuitenkin merkitystä hallituksen harhailussa ja ees-taas shoppailussa niin SOTE-uudistuksessa kuin kuntauudistuksessa.

Se on ollut myös erittäin kiusallista Pirkanmaalla ja kehyskunnissa, joissa jo perutut päätökset mahdollisista kuntien pakkoliitoksista saivat demarien yksimielisen vastustuksen.

Puolueen puheenjohtaja Urpilainen antoi puoluevaltuustossa luvan jäsenille olla rakastamatta kaikkia viimeksi tehdyn kehysratkaisun päätöksiä. Sellaisia ovat ilman muuta esitykset lapsilisien leikkaamisesta ja eläkeindeksin jäädyttämisestä 0,4 prosenttiin. Molemmilla on merkittävä periaatteellinen ja symbolinenkin arvo ja merkitys talouden rinnalla.

Selvitin paljonko yksityiset eläkeyhtiöt maksoivat eläkkeitä - 24,7 miljardia euroa viime vuonna. Korotus 1,5 prosentin indeksillä olisi maksanut 370,5 milj. euroa ja kehyspäätöksen hintalappu 0,4 prosentilla on 98,8 milj. euroa. Erotus siis noin 270 milj. euroa. Valtio ja kunnat menettävät paljon verotuloja, eläkeläisten ostovoima heikkenee. Ei minusta mitenkään järkevää. Korjauksen paikka, mielestäni!

Pidän myös jälleen koulutukseen tehtyjä lisäsäästöjä kohtuuttomina - erityisesti vapaan sivistystyön 20 prosentin leikkausta ja perusopetuksen ryhmäkokojen nostamisesta, johon 57 miljoonan säästö johtaa. Näitä kaikkia tulisi voida vielä arvioida ja kohtuullistaa syksyn budjettikäsittelyssä.

Ay-liike ja sekä poliittinen vasemmisto - SDP etupäässä - ovat olleet puolustamassa hallituksen toimia.

Tämä on vienyt tilaa ja energiaa oman poliittisen vaihtoehdon selkeältä esittämiseltä, mikä olisi ollut erittäin tärkeää, sillä jo teoriassa on iso riski olla Kokoomuksen kanssa samassa hallituksessa.

SDP on kantamassa siitä ison laskun. Samaan aikaan päähallituspuolue Kokoomuksen silmätekevät - pääministeri mukaan luettuna - laittavat työhakemuksia uusiin tehtäviin. Tämä loikka on jäänyt aivan liian vaatimattoman huomion kohteeksi.

Yleensä yhteisesti sovittu työurakka tehdään yhdessä loppuun saakka.

Nyt demarien on aika iskeä takaisin.

Puoluekokouksessa käynnistyy mittava vasemmiston tulevaisuus -hankekokonaisuus. Sen tavoitteena on palauttaa SDP kotimaisen politiikan ajatusjohtajaksi. Meillä on tarve kirkastaa ja luoda uusia vaihtoehtoja. Tarkoitus on luoda uusi polku koko työväenliikkeen uudelle tulemiselle.

Minua poliittisesti ja moraalisesti vaivannut asia liittyy yhteen isoon kuvaan. Tällä hetkellä yksi prosentti väestöstä omistaa kaiken. Sitä palvelee huonosti (huonommin ?) toimeentuleva 99 prosenttia. Me emme voi alistua tällaisiin tuotanto- ja omistussuhteisiin Suomessa, eikä Euroopassa.

Uudessa ohjelmassa demokratian, työpaikkademokratian ja osallistuvan kansanvallan lisääminen yritysten ja talouselämän päätöksentekoon on mielestäni välttämätöntä.

Ehkä toinen, osin yllättäväkin näkemykseni liittyy kulttuuriin.

Pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan vahvuus on ollut ajatus hyvän kehästä, jossa yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja taloudellinen hyvinvointi ruokkivat toisiaan. Menestyksemme on osoittanut tämän näkemyksen oikeaksi. Tasa-arvo ja sivistyksen tavoittelu eivät heikennä tehokkuutta ja taloutta, vaan vahvistavat niitä. Vaatimus kulttuurin saamisesta kaikille kansalaisille on vanha. Pidän tärkeänä, että sosialidemokraattinen liike tekee kaikkensa, jotta elämisen laatua ja elämyksellisyyttä korostava elämäntapa lisääntyy ja yhteiskunnan rakenteita kehitetään siihen suuntaan. Tämä on kannanotto vapaan sivistystyön, liikunnan ja kansalaisjärjestöjen työn puolesta.

Haluan näin vappuna muistuttaa meitä kaikkia siitä, että ihmisyyden ydin on kulttuuria.

Ihmisyuden ydin on myös muistutus jokaisen ihmisen oikeudesta ja mahdollisuudesta täyteen ihmisyyteen, täyteen osallisuuteen kulttuurista.

Tulee mieleeni nyt jo edesmenneen Arvo Salon viisaat sanat, "Ei pidä tehdä sellaista taidetta, jota työmies ymmärtää, vaan sellainen työmies, joka ymmärtää taidetta".

2000-luvun epävarma, globaalinen maailma on saattanut ihmiset suurten muutosten pyörteissä hakemaan jälleen yhteisöllisiä ratkaisuja. Onko nyt tulossa uusi yhteisöllisyyden aika? Tarvitsevatko ihmiset nyt enemmän toisiaan? Nousevatko työväenliikkeen perinteiset arvot, kuten yhteinen menestys ja yhteisvastuu voimakkaammin itsekkyyden vastakohtaksi.

Mitään varmaa signaalia ei ole, mutta siitä huolimatta uskon yhteisöllisyys ja yhteisvastuun uuteen tulemiseen. Vasemmiston tulee kantaa siinä asiassa ihmisyyden soihtua! Antaa valoa ja toivoa!

Hyvät kuulijani

Talouden ja politiikan suhde on monimutkainen ja iso haaste demokratialle. Koko ajan on usko kovilla kun äänestysprosentit monilla asuinalueilla ovat 50 prosenttia. Tilanne on vakava.

Vappuna tekisi mieli puhua mukavia ja iloisia asioita. Niitäkin on. Jari Sillanpään laulamisen ilo on tarttuvaa, Matti ja Teppo saavat tanssijalan liikkeelle ja näyttelijä Krista Kosonen on timantti tv-katsojan silmissä.

Tavallinen kansalainen on liian usein ymmällä politiikan kiemuroista. Paljon helpompi on erottaa ja ymmärtää hyvän ja huono jalkapallo, jääkiekko tai taitoluistelu. Etenkin jos on hyvä selostaja äänessä.

Missä ovat hyvät politiikan toimittajat? Silti päävastuu kuuluu politiikan tekijöille. Media-aika on osattava käyttää paremmin. Sanomakin on selkiytettävä.

Toivon, että SDP ottaa Seinäjoen puoluekokouksessa selvän askeleen, piirun tai kaksi vasemmalle.

Se tarkoittaa toimintaa - vahvan valtion ja julkisen sektorin kehittämistä. Kaikki ei voi olla kaupan, vahva julkinen sektori takaa kaikille universaalisti palvelut ja turvan. Markkinatalouden ohjaaminen, oikeudenmukainen tulonjako, työelämän kehittäminen, heikompien kansalaisryhminen puolustaminen mm. vammaiset ja vanhuksat.

THL:n tuoreen tutkimuksen mukaan yli miljoona suomalaista on rahantarpeen vuoksi tinkinyt ruoasta, lääkkeistä ja lääkärisäkäynneistä. Erot väestöryhmien välillä ovat kohtuuttoman isot. Puoluekokoukseen on valmisteltu perhepoliittinen ohjelma. Kasvu alkaa perheestä-ohjelma sisältää monia aloitteita. Esim. perheille suunnattu kotiapu romutettiin 90-luvun leikkauksilla. Kotiapua tulisi pystyä tarjoamaan n. 40.000 lapsiperheelle nykyisen 9000 lapsiperheen lisäksi.

Lisärahaa ei varmaan helposti löydy. Tällä hetkellä sitä menee yli 900 miljoonaa euroa lasten huostanottoihin ja ns. Raskaaseen lastensuojeluun. Siis nyt rahaa menee jälkihoitoon. Vähemmällä päästään ennalta ehkäisevässä hoitotyössä.

Hyvät toverit!

Tulevaisuus ei ole tiedossamme, mutta se tehdään. Se ei tipu ns. taivaasta. Haasteet ovat kovaa. Arvopohjamme, näyttömme antavat meille ponnahduslaudan jota ei ole muilla puolueilla. Se kannustaa meitä kaikkia.

Ihmisarvo on jakamaton. Ihmisiä on kohdeltava yhdenvertaisesti ja jokaisella on oikeus turvallisuuden tunteeseen. Valitettavasti keskusteluissa on luotu mielikuvia, joissa ikääntyneet jätetään heitteille ja ilman tarvittavaa hoitoa ja palveluja. Näin ei ole tarkoitus toimia, kaikista pidetään huolta.

Viime kesänä voimaan tuli vanhuspalvelulaki. Sen tavoitteena on parantaa ikääntyneiden ihmisten hyvinvointia, toimintakykyä ja osallistumista. Käytännössä tämä tarkoittaa esteetöntä ympäristöä, hissejä kerrostaloihin, lisää erilaisia palveluasuntoja, ryhmäkoteja, lisää tukipalveluja kotiin, omaishoidon lisäämistä ja parantamista. Vanhuksia ei jätetä hoidosta heitteille!

Meidän on edelleen mentävä kohti oikeudenmukaisempaa työelämää: kohti naisten ja miesten tasa-arvoa, samasta työstä on maksettava sama palkka. Myös kaupan ja palvelualojen osa-aikaisten työntekijöiden on tultava yhdellä työllä toimeen. Siis palkan on oltava riittävä. Palkanalennuksia, tai kaksia työmarkkinoita me sosialidemokraatit emme hyväksy.

Työpaikkoja löytyy nuorille tulevaisuudessakin. Suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle. Heiltä vapautuvien työpaikkojen lisäksi palvelualoille syntyy lisää uusia työpaikkoja.

Minulle tulevaisuus on sekä suojatien että kiihdytyskaistan rakentamista. Suojatiellä olet turvassa. Kukaan ei aja päälle tai aja sinua pois. Me tarvitsemme myös kiihdytyskaistan, paikoilleen ei voi jäädä. Liike kehittyy uuden tiedon, tutkimuksen ja arvopohjamme vuorovaikutuksessa.

Sosialidemokratia on teonsana. Uusi nousu on meistä kaikista kiinni. Eläköön Vappu, kansainvälinen työväenliikkeen yhteinen juhlapäivä.

Hyvää Vappua kaikille.